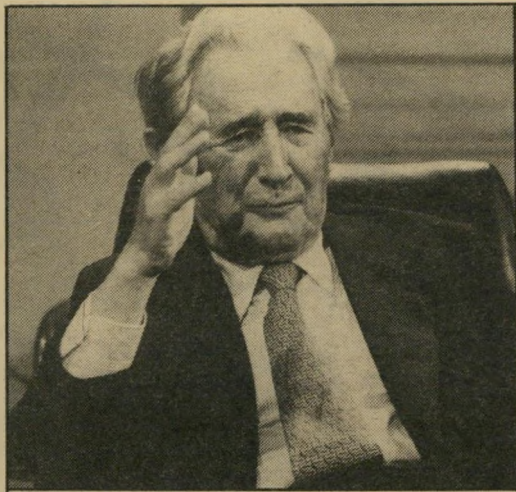


# ג'ינכתב שלא לפירסום

אמת, ושהוא בכלל הרבה יותר מוכשר והכס מאשר בוז'ינסקי, הודיע לי שהוא ניסה להשיג זאת, אך ש-מישרד-המישפטים צריך לבטל את האיסור שהטיל על כניסת (סרטאוויו), ושזה מצריך כמה זמן. אין אני מאמין שזה היה תירוץ.

מצד שני, ומלבד האינטרס של קארטר בקמפיין, יכולתי להזכיר — כאחת הדוגמות — שגם ואנס וגם בוז'ינסקי הפצירו בי במשך כל השנים להיפגש פומ-בית עם ערפאת, מפני שזה יקל גם עליהם לעשות זאת. אולם יש הרבה נימוקים לטובת השאלה שהצגת, וקשה לחוות על כך דעה ברורה וחד-משמעית. קודם כל, שורר באמריקה הפחד שמא לא יתכן שלום טוטאלי בלי רוסיה. בשינועון האנטי-סובייטי שלהם, בעיקר ב-תקופת רגן, נעים להם יותר להמשיך במצב הנוכחי, מאשר להגיע להסכם שיהיה אפשרי רק בהשתתפות אמריקאית-סובייטית ובעזרת ערובות משותפות.

(תזכור כי ב-1977 הגיע ואנס לידי הסכם עם ג'רו-מיקו לכנס בו'צבה ועידה בהשתתפות ישראל ואש"ף. היה זה דיין שהביא את יהודי אמריקה לידי כך שיפ-



בראשית פברואר השנה הופתע אורי אבנרי לקבל מיכתב מאת הדי"ר נחום גולדמן. הוא נשא את התאריך 30 בינואר 1982, והיה מפתיע גם בתוכנו.

המיכתב, שהיה מניח בצורה זכבית, ביטא את הירחורריליבו של גולדמן למיקרא מאמרו של אורי אבנרי, שפורסם תחת הכותרת "האם ארצות-הברית רוצה בשלום?" בגליון "העולם הזה" (2314), בתאריך 28 בינואר 1982. מס' תכר כי גולדמן כתב את תגובתו יום אחרי שקיבל את הגליון הזה בפאריס.

במאמרו ניתח אבנרי את התנהגותה של ארצות-הברית בימי השנים האחרונות כלפי הסוכן הישראלי-ערבי, והעלה שאלה נוקבות: האם מעוניינת ארצות-הברית באמת בשלום? אבנרי רמז במאמרו כי על סמך העובדות הוא מסיל ספק חמור בכך.

כפי שנאמר במאמר עצמו, היה גולדמן במשך השנים הטוען העיקרי לדעה שארצות-

## ואנס ובו'זינסקי הפצירו בי להיכש כפומבי עם ערפאת כדי שיוכלו לעשות זאת

הברית לבדה או בשיתוף עם ברית-המועצות, תכפה שום על ממשלת-ישראל. מכאן שיש חשיבות מיוחדת לתגובתו של גולדמן על הדברים.

השבוע, לאור יוזמתו החדשה של הנשיא רונלד רגן, יש לדברים עניין כפול ומכופל, ויש ערך רב לפירסומם.

ההגן המיכתב במזואו, בתירגום מגרמנית: מר אבנרי היקר,

אני כותב לך בשפה הגרמנית, מפני שאני עומד לנסוע מכאן בעוד שעה, והכתבת הדברים בעברית תדרוש זמן רב יותר.

הייתי רוצה להגיד לך שאני קורא בשנתיים האחרונות את העולם הזה בעניין רב, ושאתי מעריך ומעריך שוב ושוב את אומץ-ליבך ואת כישרוניך העיתונאי.

הסיבה למיכתב זה הוא מאמרך, שקראתו אתמול, "האם ארצות-הברית רוצה בשלום?"

כפי שידוע לך, היו לי מזה שנים רבות — עד לי-ממשלת רגן — קשרים די הדוקים בווינגטון, וקודם כל עם קייסינג'ר, בוז'ינסקי, ואנס, ולפני כן עם דין ראסק, שלא לדבר על מיסטר פקידים בכירים. לכן הייתי, עד לתקופה הנוכחית, בעל מידע טוב למדי.

העובדה שסימנת את טענתך בסימני-שאלה מעידה על זהירות רבה. אולם טוב מאוד עשית בכך שנתת פומבי לספק ברצון האמריקאים בשלום. גם אני כבר הצגתי לעצמי לפעמים שאלה זו — אף כי אין לזלזל גם כחוסר החוכמה המדינית של מדינאי-החוץ האמריקאים.

### הדברים התפתחו אחרת.

גולדמן הודיע לחיטי כי אינו יכול לפתוח במגעים. ממשלת-ישראל התייצבה בראש המערכה העולמית נגד הוצאת כוחות-הכיבוש הבריטיים מאזור העללה. ראשי מערכת הביטחון הישראלית (פינחס לבון, משה דיין ו/או בנימין גיבלי) הורו לבצע את הפרשה העכורה שנכנסה להיסטוריה בשם "העסקיביש". עבד-אל-נאצר תלה את גידונו העסקי ביש. ובן-גוריון פקד לבצע את ההתקפה הגדולה של אריאל שרון על מחנה הצבא המצרי בעזה, שהפכה לטבח, ושדחפה את המנהיג המצרי אל זרועות ברית-המועצות.

באותה תקופה היה העולם הזה הקול היחיד בישראל שהציע לגקוט קו הפוך, ולתמוך בדרישת המצרים לסילוק הבריטים מאזור-העללה. ידענו כי גולדמן חושב כמונו. אך הוא לא אמר זאת בפומבי.

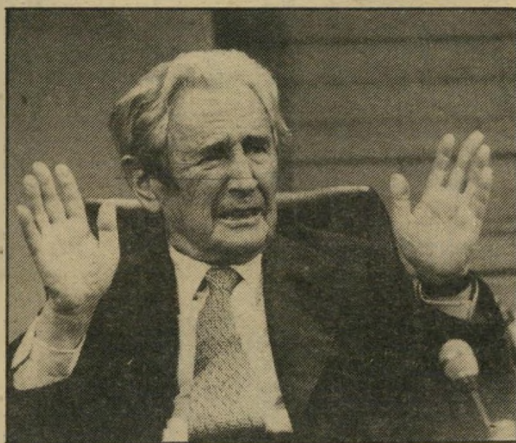
אחרי שיחתי עם גולדמן קרה עוד משהו. שנראה כאישור הסיבות שהזכיר גולדמן נגד כניסתו לחיים הפוליטיים בישראל: כמה ימים אחריה הותקפתי בלילה עליידי קבוצה מאורגנת של אלמונים. שניסו לחטוף אותי, ושהצליתו לשבור את אצבעות שתי ידי.

## הזמנה לקאהיר

השליחות של חיטי והוצאותיה — כלומר, חוסר תוצאותיה — הפכו חיוון חוזר בחייו של גולדמן. הפרשה חזרה על עצמה שוב ושוב. מאז ועד ערב מותו. כמעט במשך שלושים שנה.

הערבים התייאשו במהרה משה שרת. הם העדיפו אותו מפני שנראה כערבי ודיבר ערבי. היה להם קל להשלות את עצמם שזהו הישראלי הטוב. לעומת בן-גוריון הרע. משוכחו לדעת כי היתה זאת אשליה. הם פנו אל גולדמן.

בכל פעם כשמנהיג ערבי — תחילה גמאל עבד-אל-נאצר, אחר כך אנוור אל-סאדאת, ולבסוף יאסר ערפאת — רצו לבוא במגע עם ישראל בדרך עקיפה. הם פנו אל גולדמן. הוא נראה כמתווך המתאמה יותר: נשיא ההסתדרות הציונית. נשיא הקונגרס היהודי



הייתי יכול לכתוב ספר שלם ולצטט את הסימנים המעידים על כך שאמריקה רוצה ברצינות בשלום, ו-הייתי יכול להביא גם דוגמות אחרות, המעידות שאינה רוצה בשלום. כדי להזכיר רק אחת מהן, שהיא אקטור אילית דווקא עכשיו, לאור מאמריך על סרטאוויו (אנב, ראיתי אותו שילשום וניסיתי לעזור לו בדרכים שונות): בשעתו ביקשתי מוואנס, שעימו הייתי מיודד באופן אישי, לתת לסרטאוויו אשרה, כדי שיוכל לבוא לוועידת ניו-אורטלוק בווינגטון. ואנס, שהוא אדם הגון ואוהבי-

בשבוע שבו פורסם המאמר על רצון-השלום של האמריקאים, פירסם העולם הזה גם דיווח על יוזמת-השלום החדשה של סרטאוויו. שהחלה בראיון בעיתון לה מונד.

סרטאוויו גורש מארצות-הברית ב-1976, אחרי שבא לשם בשליחות חשובה של אש"ף. כתירוץ לגירוש שימש פרט בלתי-נכון בדרכו הדיפלומטי תוניסי, שבו צוייד למסרה זו. ב-1979 הוזמן סרטאוויו לוועידת-שלום בווינגטון, טון, ולא ניתנה לו אשרה בגלל התקלה הקודמת. לביכול הדבר שימש אמתלה לניצים וליונים מתחסדות בישראל לטעון כי "הפלסטינים לא באו לוועידה".

## המדיניות האמריקאית הזאת, חסרת-ההבנה וחסרת-התוצאות, עוד תעלה לישראל ביוקר

עילו לחץ על קארטר כדי שיבטל את ההסכם. הסובי-ייטים היו מרוגזים על זה מאוד, כפי שאני יודע על סמך מגעים אישיים.

רציתי לשגר לך הערות אלה אישית, ואין הן נועדו לפירסום, אם כי אני מודיע פומבית שוב ושוב שאמריקה אשמה בהעדר השלום במזרח התיכון יותר מאשר ישראל. בכך אני משוכנע כבר מזה 10 שנים.

בסיכום הייתי אומר בשעה זו, מבלי להיות בטוח לגמרי, שהסיבה למדיניות האמריקאית במזרח התיכון, שהיא חסרת-ההבנה וחסרת-התוצאות לחלוטין, נעוצה ב-שילוב של חוסר-הכישרון הדיפלומטי של האמריקאים מצד אחד, פחדם מפני השתתפות הרוסים בשלום מצד שני, והפחד המדיני-הפנימי מפני הלוזי הפרו-ישראלי, לא רק של יהודים אלא גם של אנשים כמו (הסנטור הנרי) ג'קסון, מצד שלישי. מדיניות אמריקאית זו עוד תעלה לישראל ביוקר.

לא הייתי בישראל כבר זמן רב, ואולי אבוא לשם באביב ביוקר קצור. אם כן, אודיע לך על כך, וחיייתי נפגש איתך ברצון רב שוב.

בברכות ובאיחולים לפעילות רבת-הצלחה, שלך.

### די"ר נחום גולדמן

הכוונה היא להצהרה האמריקאית-סובייטית מה-1 באוקטובר 1977, כמה שבועות לפני יוזמת אנוור אל-סאדאת. פרשנים מסויימים — וביניהם יצחק רבין — מאמינים כי יוזמת אל-סאדאת אכן נועדה לטרפד מהלך זה.

העולמי, מנהיג המקורב לצמרת-ישראל ובעל גישה ישירה לראש-הממשלה, אך לא יש-ראלי רישמי. במיקרה של דליפת המגעים, ניתן היה תמיד לטעון כי המגע נוצר עם נשיא הקונגרס העולמי, ולא עם ממשלת-ישראל.

באמצע שנות ה-80 פנו שליחים מצריים אל גולדמן, כנסיון נואש להגיע להסדר ישראלי-מצרי אשר ימנע את מידחמת-סיני. אחרי מידחמה זו, ניצב שייב קשר. זה קרה כמה פעמים, עד לפרשה המפורסמת ביותר: הזמנת גולדמן למצריים ב-1979.

לפני כן אירע דבר, שהטיל אור על צד פחות סימפטי באופיו של גולדמן. הוא קשור בשמו של ג'ו גולן.

אם היה גולדמן מעין קבלן-מישנה בלתי-מוסמך לענייני השלום, הרי היה ג'ו גולן מעין קבלן-מישנה של קבלן-מישנה. הוא פעל מתחת למיטרייה הרחבה של גולדמן והקונגרס היהודי העולמי, וניהל מעין מדיניות-חוץ פרטית. במיסגרת זו קשר קשרים עם כמה מראשי אפריקה השחורה, עם תנועות-המחרת האנטי-קולוניאליזם, עם מלך מארוקו ועם ההנהגה של תנועת-השיחרור האלג'ירית.

גולן אינו אידיאלוג. אלא גאון של קשירת-קשרים. אך כיוון פעולתו היה מהפכני. והאם בדוק את הדברים שאנחנו השמענו בארץ: שעתידיה של ישראל קשור בעולם של מאח, בתנועות-השיחרור העומדות לנצח ברהבי אפריקה והמרחב הערבי, ולא עם המדינות הקולוניאליות השוקעות. אנחנו הקמנו בארץ את הוועד הישראלי למען אלג'יריה החופשית, שקשר קשרים עם מחתרת הפל"ן, ואילו גולן עשה זאת בדרכים משלו. היתה לו הצלחה מסחררת, והוא ניצח על מערכת עניפה מאוד של קשרים. שעזרו — בין השאר — ליציאת היהודים ממארוקו.

פעולתו עוררה, כמובן, את זעמה של גולדה מאיר, שרת-החוק. היא הורתה להחרים את דרכונו הישראלי של גולן.

נעדר עימות — ובמאבק זה נעזב גולן עזריו גולדמן, שבשמו ודמענו היא פעלה. גולדמן לא היה חשק להיחלם בממשלת-ישראל —